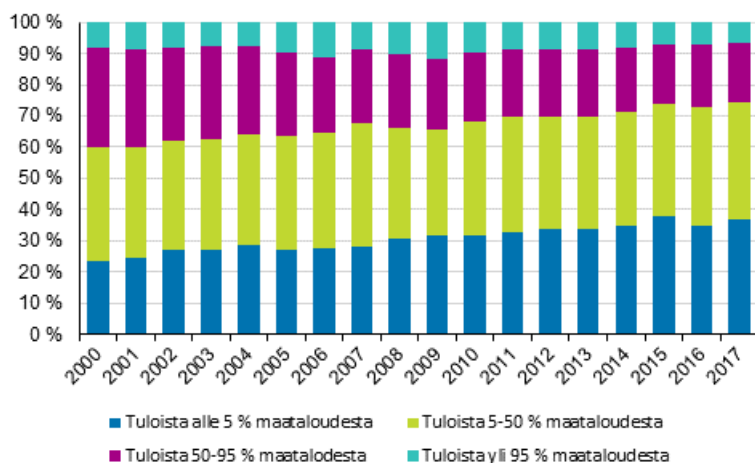

Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto 2017

Maatalouden ansio- ja pääomatulojen osuus viljelijäperheiden kokonaistuloista pienentynyt

Viljelijäperheiden tulokehitystä tarkasteltaessa käy ilmi että maatalouden ansio- ja pääomatulojen osuus viljelijäperheiden valtioverojen alaisista tuloista on laskenut vuosituhannen vaihteesta alkaen lähes yhtäjaksoisesti. Kun viljelijäperheiden valtioveron alaisesta tulosta tuli vuonna 2000 noin 37 prosenttia maatalouden yhdistetystä ansio- ja pääomatulosta, on vastaava osuus pudonnut vuonna 2017 vain 26 prosenttiin. Tiedot käyvät ilmi nyt julkaistavasta vuoden 2017 maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilastosta.

Maataloudesta saatujen tulojen osuus viljelijäperheiden tuloista tuloluokittain 2000–2017

Vuonna 2017 noin 74 prosenttia viljelijäperheistä sai alle puolet kaikista valtionveron alaisista tuloistaan maatalouden yhdistettyinä ansio- ja pääomatuloina. Tuloja haetaan yhä useammin maatalan ulkopuolelta, mm-, palkansaaajana, metsätaloudesta tai esimerkiksi koneurakoinnista. Kuviossa perheviljelmät on ryhmitelty neljään luokkaan sen mukaan, kuinka suuri osuus perheen tuloista on peräisin maatalouden ansio- ja pääomatuloista.

Katsauksessa maataloutta ja metsätaloutta käsitellään erikseen. Maatilayritysten tuloksia tarkastellaan katsauksen luvussa yksi. Vuonna 2017 maatilatalouden tuloverolain perusteella verotettuja aktiivimaatilayrityksiä oli kaikkiaan 45 495 ja niiden saama keskimääräinen tulos maataloudesta oli noin 17 100 euroa. Maatalouden tulokseksi määritellään maatilayritysten tilinpäätöksessä se erä, joka siirretään yrityksen omistajille henkilökohtaiseksi maatalouden ansio- ja pääomatuloksi. Henkilöverotietoihin perustuvat tiedot on esitetty katsauksen luvussa kaksi ja yksityismetsätalouden tilastot luvussa kolme. Osakeyhtiömuotoiset maatilat jäävät tällä hetkellä tilastoinnin ulkopuolelle.

Sisällys

1. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset.....	4
1.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat.....	4
1.2. Tilakohtainen tarkastelu.....	5
Alueittain.....	5
Tuotantosuunnan mukaan.....	7
Tilakoon mukaan.....	7
2. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset.....	9
3. Yksityismetsätalous.....	10

Taulukot

Taulukko 1. Maatalouden veronalaiset tulot, varat ja velat yhteensä vuosina 2004, 2016 ja 2017.....	5
Taulukko 2. Maakunnat ja kunnat alueen maatalouden kokonaistulojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä vuonna 2014.....	6
Taulukko 3. Maatilayritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain.....	8
Taulukko 4. Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tuloerät euroina ikäryhmittäin vuosina 2000 , 2016 ja 2017.....	9
Taulukko 5. Yksityismetsänomistajien veronalaiset tulot ja menot omistajaryhmittäin verovuosilta 2006, 2016 ja 2017.....	11
Maa- ja metsätalousyrittäjien taloustilaston laatuseloste.....	12

1. Maatilayritysten verotilinpäätöksiin perustuvat tulokset

Luvun tiedot perustuvat maatalousyrittäjien 2-verolomakkeilta saataviin tietoihin, jotka on yhdistetty Maa- ja metsätalousministeriön ylläpitämän maatilarekisterin tietoihin. Tietoja on täydennetty Tilastokeskuksen omalla noin 4 500 maatilayrittäjälle lähetetyllä tilastokyselyllä. Tiedot on esitetty aikasarjana vuosilta 2004–2017. Tietokantatauluissa on kuvattu pääasiassa aktiivisten maatilayritysten tuloja, menoja, varoja ja velkoja. Aktiivituloilla tarkoitetaan sellaisia maatilayrityksiä, jotka ovat maatilatalouden tuloverolain (MVL) alaisia ja harjoittavat maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla maatilalla. Jossain tapauksessa yhdellä maatilarekisterin tilalla voi toimia useampiakin maatalouden verovelvollisia - esimerkiksi vanha ja nuori isäntä voivat muutaman vuoden ajan olla molemmat erikseen maatalouden verovelvollisia saman maatilalan tuloista. Näissä tapauksissa aktiiviseksi yrittäjäksi valittiin liikevaihdoltaan suurempi verovelvollinen, kun taas liikevaihdoltaan pienempi MVL verovelvollinen katsottiin passiiviseksi yrittäjäksi. Kyseisiltä passiivisilta velvollisilta vaaditaan, että heillä on verotietojen perusteella oltava maatilalla jotain muutakin taloudellista toimintaa, kuin pelkkää peltomaan omistusta; esimerkiksi maatalouden tuloja tai menoja, tappiota tai maatalouden velkojen korkoja.

Samoin kuin tilalla voi toimia erikseen useita verovelvollisia yrittäjiä, voi yksi yrittäjä harjoittaa maataloutta useammalla maatilalla. Tuotantoa harjoitetaan myös enenevässä määrin vuokratuilla pelloilla. Maatilalla harjoitettavasta tuotannosta on aina taloudellisessa vastuussa maatilalan viljelyoikeutta hallinnoiva oikeushenkilö tai oikeudellinen yksikkö. Muuhun yritystoimintaan verrattuna maataloutta voidaan käsittää yrityksen toimipaikaksi, josta taloudellisessa vastuussa on joko tilan vuokrannut tai sen omistava oikeushenkilö. Näin yrittäjä ja toimipaikka yhdessä muodostavat yrityksen. Koska yritys vastaa yleensä yhden maatilalan tuotannosta, voidaan tilastossa satunnaisesti puhua myös maatilojen tuloksista. Maatilalan käyttö taloudellisten tilastojen perusyksikkönä on kuitenkin hämärtyneet jatkuvasti 1960-luvun lopulta, jolloin maataloudessa siirryttiin maatilojen pinta-alan perustuvasta verotuksesta todellisten tulojen ja menojen erotuksen verottamiseen. Voidaan puhua myös tuloista maatilayrittäjää kohti. Usein yrittäjäpuolisot työskentelevät yhdessä omistamallaan maatilalla, joten on kuvaavampaa käyttää termiä maatilayritys puhuttaessa maatilalla tuotetusta taloudellisesta tuloksesta.

Sivuansiotalous mutkistaa maatalouden tulosten tulkintaa. Esimerkiksi maatalousyrittäjät harjoittavat usein sivuansionaan koneyrityksiä. Mikäli sivuansiot katsotaan laajuudeltaan ja luonteeltaan maatalouden vähäisiksi, voidaan niistä saatuja tuloja verottaa yhdessä muiden maatalouden tulojen kanssa. Muutoin sivuansioita varten pitää muodostaa erillinen likeyritys. Maataloutta harjoitetaan enenevässä määrin myös elinkeinoverolain piiriin kuuluvissa yrityksissä. Nämä EVL-verolain piiriin kuuluvat yritykset jäävät ainakin toistaiseksi tämän tilaston ulottumattomiin.

1.1. Maatalouden kokonaistulot, menot, varat ja velat

Maatilatalouden verovelvollisten lukumäärä on Suomessa huomattavasti suurempi kuin maatilarekisterin aktiivitulojen lukumäärä antaisi olettaa. Vuonna 2017 aktiivisia ja passiivisia maatilatalouden tuloverolain mukaan verovelvollisia oli kaikkiaan 122 743 yksikköä. Näistä 45 495 verovelvollisen tiedot pystyttiin yhdistämään Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen ylläpitämän maatilarekisterin tietoihin. Maatilarekisteriin kuului vuonna 2017 kaikkiaan 48 562 maatilaa. Siten erotukseksi jäävien 3 067 aktiivitulojen tuloja ei verotettu MVL:n mukaan, koska tilat olivat joko ns. harrastetiloja tai tilat olivat yhtiömuotoisia, jolloin niitä verotettiin elinkeinoverolain mukaan. Toisaalta osaa verotiedoista ei onnistuttu yhdistämään maatilarekisterin tietoihin johtuen siitä, että yrittäjätunnukset poikkesivat eri rekistereissä. Muutamassa tapauksessa yksi verovelvollinen oli vastuussa kahden maatilalan tuloista.

Vuonna 2017 MVL:n alaiset maatalouden myyntitulot olivat 2 642 miljoonaa euroa. Myyntitulot kasvoivat edellisvuodesta 34 miljoonaa euroa. Kotieläinten ja kotieläintuotteiden osuus maatalouden myyntituloista oli noin 58 prosenttia ja kasvinviljelytuotteiden osuus noin 27 prosenttia. Vuodesta 2004 kasvinviljelytuotteiden suhteellinen osuus myyntituloista on kohonnut noin viisi prosenttia, kun taas kotieläintuotannon osuus on pienentynyt noin kahdeksan prosenttia. Verottajan 2-verolomakkeilla ilmoitettujen maataloustukien kokonaismäärä oli 1 632 miljoonaa euroa. Maatalouden kokonaistulot olivat vuonna 2017 yhteensä 4 640 miljoonaa euroa kun ne vuonna 2016 olivat 4 737 miljoonaa euroa.

Maatalousverotuksessa vähennyskelpoisten menojen yhteismäärä vuonna 2017 oli 3 633 miljoonaa euroa. Menot laskivat edellisvuoden 3 697 miljoonasta eurosta noin 64 miljoonaa euroa, vastaavasti tulot laskivat saman ajanjakson kuluessa 97 miljoonaa euroa. Maatalouden verolomakkeella menot on eritelty lähinnä menojen alv-kannan mukaan. Menoista noin puolet muodostuu 24 prosentin alv-kantaan kuuluvista menoista. Poistot, 0 prosentin alv-kantaan kuuluvat menot, sekä yhdistettyyn 10 ja 14 prosentin alv-kantaan kuuluvat menoerät muodostavat kukin erikseen noin 13–15 prosentin osuuden kokonaismenoista. Loppuosa menoista koostuu maatalouden palkkamenoista, sekä tasausvarauksesta. Menojen ja tulojen erotuksesta käytetään termiä voitto. Kun voittoon lisätään korjauserät (esimerkiksi maatalouden menoissa vähennetyt yksityistalouden menot ja alkutuottajien alv-huojennus, energiatuotteiden valmisteverojen palautus ja vähennetään mm. yksityisauton maatalouskäyttö ja osinkojen verovapaa osa) sekä maatalouden korkomenot, saadaan maatalouden tulos. Kaikkien maatalouden verovelvollisten yhteenlaskettu maatalouden tulos oli 950 miljoonaa euroa.

Taulukko 1. Maatalouden veronalaiset tulot, varat ja velat yhteensä vuosina 2004, 2016 ja 2017

	Vuosi	Kaikki yhteensä	Passiiviset maatilayritykset	Aktiiviset maatilayritykset
Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	145 051	76 166	68 885
	2016	124 529	77 168	47 361
	2017	122 743	77 248	45 495
Maataloustuotteiden myyntitulo milj. euroa	2004	2 323	91	2 231
	2016	2 608	97	2 511
	2017	2 642	136	2 506
Tuet milj. euroa	2004	1 745	35	1 709
	2016	1 772	41	1 732
	2017	1 632	42	1 590
Tulos maataloudesta milj. euroa	2004	1 144	120	1 024
	2016	980	152	828
	2017	950	170	780

1.2. Tilakohtainen tarkastelu

Alueittain

Tilastossa esitetyt alueittaiset taulukoita on laadittu kunnittain, maakunnittain ja EU-tukialuejaon mukaan luokiteltuna. Aiempien vuosien tulokset on laskettu vastaamaan vuoden 2017 aluejakoa. Maakunnan ja EU-tukialueen mukaan esitetyt tietokantataulukot on laadittu pääsääntöisesti vähintään kahdessa ulottuvuudessa, esimerkiksi maakunnan ja tuotantosunnan mukaan. Otokseen perustuvat tiedot on merkitty * -merkillä tietokantatauluissa. Otostiloilta saatuja tietoja ei ole julkaistu kuntatasolla. Siten esimerkiksi tietoja pellon vuokrahinnoista ei julkaista kunnittain.

Maakunnittain tarkasteltuna tulos maataloudesta on kehittynyt vaihtelevasti vuodesta 2016 vuoteen 2017. Koko maan tasolla yritysکوhtainen tulos maataloudesta laski noin kaksi prosenttia, tuloksen kehitys vaihteli kuitenkin huomattavasti eri maakuntien välillä. Pohjois-Savossa tulos maataloudesta kasvoi vuonna 2017 jopa 6,8 prosenttia vuoden takaisesta. Myös Varsinais-Suomessa, Kainuussa, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaalla sekä Ahvenanmaalla nähtiin kasvua maatalouden tuloksessa.

Taulukko 2. Maakunnat ja kunnat alueen maatalouden kokonaistulojen mukaisessa suuruusjärjestyksessä vuonna 2014

	vuosi	01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	24 Tulos maataloudesta euroa/yritys
Koko maa	2004	68 860	14 865
	2016	47 361	17 486
	2017	45 495	17 147
Uusimaa	2004	4 343	12 745
	2016	3 031	14 796
	2017	2 929	14 163
Varsinais-Suomi	2004	7 463	15 050
	2016	5 040	18 053
	2017	4 772	18 199
Satakunta	2004	4 434	12 954
	2016	2 904	17 079
	2017	2 810	15 954
Kanta-Häme	2004	2 739	13 711
	2016	1 868	17 025
	2017	1 818	16 606
Pirkanmaa	2004	5 028	11 363
	2016	3 688	13 810
	2017	3 576	13 544
Päijät-Häme	2004	2 194	14 182
	2016	1 559	16 994
	2017	1 502	16 674
Kymenlaakso	2004	2 433	14 015
	2016	1 664	15 274
	2017	1 599	14 656
Etelä-Karjala	2004	1 879	13 927
	2016	1 244	14 500
	2017	1 199	13 909
Etelä-Savo	2004	3 316	11 886
	2016	2 291	11 979
	2017	2 185	11 573
Pohjois-Savo	2004	4 923	17 141
	2016	3 433	19 196
	2017	3 257	20 510
Pohjois-Karjala	2004	2 875	16 500
	2016	1 944	18 558
	2017	1 890	17 456
Keski-Suomi	2004	3 662	11 665
	2016	2 501	12 750
	2017	2 443	12 360
Etelä-Pohjanmaa	2004	7 868	15 288
	2016	5 362	18 327
	2017	5 126	17 313
Pohjanmaa	2004	4 790	13 250
	2016	3 229	17 504
	2017	3 057	16 830
Keski-Pohjanmaa	2004	1 626	25 722
	2016	1 192	31 608

	vuosi	01 Maatilayritysten lukumäärä koko aineistossa	24 Tulos maataloudesta euroa/yritys
	2017	1 152	32 548
Pohjois-Pohjanmaa	2004	5 917	20 015
	2016	4 122	23 192
	2017	3 969	23 329
Kainuu	2004	969	17 566
	2016	635	19 559
	2017	607	19 586
Lappi	2004	1 792	15 751
	2016	1 264	15 967
	2017	1 229	14 444
Ahvenanmaa	2004	609	15 117
	2016	390	20 699
	2017	375	21 251

Tuotantosuunnan mukaan

Maatilan tuotantosuuntana käytetään maatilarekisteriin merkittyä tuotantosuuntaa. Tilaston perusjoukkoon kuuluvien maatilayritysten lukumäärä on laskenut vuodesta 2004 vuoteen 2017 noin 34 prosenttia.

Lypsykarjatilojen määrä on pudonnut lähes 60 prosenttia vuoden 2004 tasosta ja sikatilojen määrä 68 prosenttia. Lammastiloja lukuun ottamatta kotieläintuotantoon erikoistuneilla tiloilla tulos oli selvästi korkeampi kuin kasvituotantoon erikoistuneilla tiloilla. Lypsykarja-, siipikarja- ja sikatiloilla tulos oli vuonna 2017 yli 40 000 euroa, kun viljatiloiilla ja muilla kasvintuotantotiloilla tulos jäi noin 10 000 euroon.

Viljeltyä peltoalaa oli tuotantosuunnittain tarkasteltuna eniten sikatiloilla lähes 100 hehtaaria ja pienin hehtaaramäärä oli vastaavasti muuhun tuotantoon erikoistuneille tiloilla, keskimäärin noin 20 hehtaari tilaa kohden. Tuotantosuunnittain vertailtaessa menot ovat kasvaneet vuosina 2004–2017 eniten siipikarja- ja lypsykarjatiloiilla. Palkkamenojen osuus kokonaismenoista on suurinta tiloilla, jotka ovat suuntautuneet muuhun tuotantoon ja muuhun kasvintuotantoon.

Tilakoon mukaan

Kaikkien maatilojen lukumäärä laski 34 prosenttia vuodesta 2004 vuoteen 2017. Suurin vähennys tilojen lukumäärässä vuosien 2004–2017 välillä nähtiin alle viiden hehtaarin tiloilla, joiden määrä putosi ajanjakson aikana 86 prosenttia. Ainoastaan yli 100 hehtaarin kokoluokan tilojen lukumäärä kasvoi tarkkailujakson aikana.

Tarkasteltaessa kaikkia maatiloille yhteensä, tulos maataloudesta oli vuonna 2017 keskimäärin 17 147 euroa yritystä kohden. Kokoluokittain tarkasteltuna vasta yli 50 hehtaarin tiloilla päästiin keskiarvon yli. Pienin tulos maataloudesta oli kokoluokaltaan 5-10 hehtaarin tiloilla noin 2 000 euroa ja korkein yli 100 hehtaarin tiloilla noin 52 000 euroa. Maatilatalouden tulos on kasvanut prosentuaalisesti eniten vuosien 2004–2017 välillä pienimmillä 0-4,9 hehtaaria kokoluokan tiloilla.

Taulukko 3. Maatilyritysten lukumäärä, tulot ja menot tilakokoluokittain

	Vuosi	Kaikki kokoluokat yht.	0- 4,9 ha	5- 9,9 ha	10-19,9 ha	20-29,9 ha	30-49,9 ha	50-99,9 ha	Yli 100 ha
Maatilyritysten lukumäärä koko aineistossa	2004	68 860	4 617	8 626	16 477	12 363	14 362	10 104	2 311
	2016	47 361	1 040	5 721	9 453	7 073	9 195	9 951	4 928
	2017	45 495	655	5 717	9 103	6 685	8 714	9 609	5 012
Lukumäärän muutos %	2004-2017	-34	-86	-34	-45	-46	-39	-5	117
Tulos maataloudesta euroa/yritys	2004	14 865	1 333	2 085	6 249	13 372	21 502	31 514	44 972
	2016	17 486	3 104	1 794	3 630	8 478	16 338	30 641	53 826
	2017	17 147	3 119	1 996	3 419	7 832	15 617	29 851	51 924
Tuloksen muutos %	2004-2017	15	134	-4	-45	-41	-27	-5	15

2. Henkilöverotietoihin perustuvat tulokset

Henkilöveroaineistosta lasketut tietokantataulut on laadittu vuosille 2000–2017. Henkilöverorekisteristä on haettu verotiedot sellaisille luonnollisille henkilöille ja heidän puolisoille, jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa ja joiden maatalouden tuloja verotetaan MVL:n mukaan. Puolisoiden tiedot on sitten laskettu yhteen, joten tilastoyksiköllä tarkoitetaan viljelijäpuolisoiden yhteenlaskettuja tietoja. Voidaan myös puhua maatilayrityksen omistajapuolisista tai viljelijäperheestä. Lasten mahdollisia veronalaisia tuloja ei kuitenkaan ole huomioitu tilastossa. Henkilöverotietojen pohjalta voidaan tehdä päätelmiä siitä, mikä osuus viljelijäpuolisoiden tuloista tulee maataloudesta ja mikä osuus muista tulolähteistä. Viljelijäpuolisoiden tuloista yhä suurempi osa tulee muualta kuin maataloudesta.

Tarkastelun kohteena olevaan henkilöveroaineistoon tuli mukaan 40 561 viljelijän ja 28 007 puolison tiedot. Perheviljelmien määrä on laskenut vuodesta 2000 vuoteen 2017 ulottuvalla ajanjaksolla noin 40 prosenttia. Henkilöverotietojen pohjalta laadituissa kuntakohtaisissa taulukoissa käytetään maatalon sijaintikuntaa eikä viljelijän kotikuntaa.

Viljelijöiden keski-ikä on kasvanut viidellä vuodella vuodesta 2000 vuoteen 2017, alle 35 vuotiaiden viljelijöiden ikäluokka on yli puolittunut saman ajanjakson aikana. Samanaikaisesti yli 65 vuotiaiden viljelijöiden omistamien tilojen määrä kasvoi noin 52 prosentilla. Toisaalta maatalousyhtymien hallinnoimien tilojen osakkaiden ikäjakaumasta ei ole tehty erillistä selvitystä, mutta oletettavasti yhtymän osakkaiden ikäjakauman keskiarvo olisi alhaisempi kuin luonnollisina henkilöinä toimivilla viljelijöillä.

Taulukko 4. Luonnollisten henkilöiden omistamat maatilayritykset, viljelijöiden keski-ikä, sekä veronalaiset tuloerät euroina ikäryhmittäin vuosina 2000 , 2016 ja 2017

	Viljelijän ikä					
	Vuosi	Kaikki ikäryhmät yhteensä	alle 35 v.	35 - 49 v.	50 - 64 v.	yli 65 v.
Maatilayritysten lkm	2000	70 083	8 410	31 050	26 966	3 657
	2016	42 029	3 557	13 390	19 681	5 401
	2017	40 561	3 522	12 650	18 808	5 581
Puolisoiden valtionveronalaiset tulot	2000	35 235	30 369	37 221	35 655	26 460
	2016	63 087	54 470	68 734	62 573	56 633
	2017	63 988	53 810	69 207	64 455	57 004
Maatalouden ansio- ja pääomatulo	2000	13 187	13 622	14 363	12 619	6 387
	2016	17 789	21 135	21 795	17 191	7 836
	2017	16 649	19 348	20 335	16 454	7 250
Puolisoiden muut tulot	2000	5 147	2 900	5 074	6 095	3 938
	2016	10 299	5 132	10 225	10 810	12 027
Viljelijän keski-ikä	2000	47	30	42	55	70
	2016	52	30	43	57	69

3. Yksityismetsätalous

Tässä luvussa kuvataan yksityismetsänomistajien veronalaisia puunmyyntituloja, metsätalouden menoja ja metsänomistajan verotettavaksi jäävää metsätalouden puhdasta pääomatuloa. Metsätalouden tiedot on saatavissa vuosilta 2006–2017. Yksityismetsänomistajilla tarkoitetaan luonnollisten henkilöiden, verotus- tai kiinteistöyhtymien ja kuolinpesien nimissä harjoitettua metsätaloutta. Valtion, kuntien, seurakuntien, säätiöiden, yhteismetsien, metsäyhtiöiden yms. metsätalous ei sisälly tähän tilastoon.

Yksityismetsänomistajien perusjoukon rungon muodostavat kaikki metsätalouden 2c-verolomakkeen palauttajat. Verohallinto lähetti puolisoiden yhdessä omistamista metsäkiinteistöistä esitäytetyn 2c-verolomakkeen suuremman osuuden omistavalle puolisolle. Jos kiinteistö omistettiin tasan puoliksi, lähetettiin lomake iältään vanhemmalle puolisolle. Mikäli puoliset omistivat itsenäisesti metsäkiinteistöjä, oli heidän mahdollista jättää erilliset metsäveroilmoitukset.

Metsätalouden tuloksia esitellään sekä alueellisesti että omistajaryhmien mukaan luokiteltuna. Maatalouden harjoittajien ja muiden metsänomistajien tuloksia tarkastellaan myös erikseen. Aluetarkastelussa pienin alueyksikkö on kunta. Arvonlisäverovelvolliset metsänomistajat ilmoittavat verolomakkeella tulot ja menot ilman arvonlisäveroa, kun taas muut metsänomistajat sisällyttävät arvonlisäveron sekä metsätalouden tuloihin että menoihin.

Metsätalouden aluetarkastelun pohjana käytetään metsänomistajan kotikuntaa. Maataloutta koskevissa lukujen 1 ja 2 taulukoissa kunta määräytyy maatilalan sijaintikunnan perusteella. Tämä ratkaisu valittiin, koska metsänomistajan metsäkiinteistöt sijaitsevat usein useamman kunnan alueella, tai kotikunnan ulkopuolella.

Verohallinnon tietojen mukaan viime vuosina metsätalouden 2c-verolomake lähetettiin noin 400 000 verovelvolliselle. Näistä verohallintoon palautui vuonna 2017 noin 256 000 lomaketta. Palauttamatta jättäminen johtunee useimmiten siitä, että metsänomistajalla ei ole mitään ilmoitettavaa, tuloja tai menoja. Metsätalouden puhdas pääomatulo oli vuonna 2017 keskimäärin 3 632 euroa verolomakkeen palauttajaa kohden.

Verolomakkeiden 2c tiedot yhdistettiin Tilastokeskuksessa verohallinnon kiinteistötietoihin. Ennen vuotta 2011 Tilastokeskuksen verohallinnolta saamista kiinteistötiedoista puuttui osa omistajatiedoista, joten vuosina 2006–2010 tilastossa on metsäpinta-alojen osalta alipeittoa.

Oheisessa taulukossa yksityismetsätalouden tulokset on esitelty siten, että metsänomistajat on luokiteltu kolmeen ryhmään:

- a) metsänomistajat, jotka harjoittavat myös maatilatalouden verolain mukaista maataloutta maatilarekisteriin kuuluvalla tilalla (aktiiviviljelijät).
- b) metsänomistajat, jotka ovat maataloudesta verovelvollisia, mutta maatilat eivät kuulu ns. aktiivitulojen maatilarekisteriin (passiivitalat). Usein näillä passiivitalan omistajilla on vain esimerkiksi peltomaan vuokratuloja, koska pellot on vuokrattu aktiiviviljelijöille.
- c) metsänomistajat, jotka eivät ole jättäneet maatalouden verolomaketta, asuivat he sitten metsätilallaan tai kaupungissa (metsätilan omistajat).

Vuonna 2017 metsätalouden verovelvollisia aktiiviviljelijöitä oli 39 481, muita maatalouden verovelvollisia (passiivitalan omistajia) 54 776 ja metsätilallisia 162 609. Puun myyntitulot olivat vuonna 2017 selvästi korkeammat niillä metsänomistajilla, jotka lukeutuivat aktiiviviljelijöihin. Aktiiviviljelijöiden saamat myyntitulot olivat vuonna 2017 noin 11 678 euroa, kun ne olivat kaikilla metsänomistajilla noin 6 348 ja niillä metsänomistajilla, jotka eivät ole maatalouden verovelvollisia noin 4 880 euroa.

Taulukko 5. Yksityismetsänomistajien veronalaiset tulot ja menot omistajaryhmittäin verovuosilta 2006, 2016 ja 2017

	Vuosi	Yhteensä	Aktiiviviljelijä	Passiivimaatilat	Omistavat vain metsämaata
Metsätaloudesta verovelvollisten lukumäärä	2006	263 659	56 968	52 638	154 053
	2016	259 308	40 966	54 617	163 725
	2017	256 866	39 481	54 776	162 609
Puun myyntitulot, euroa/metsänomistaja	2006	3 894	5 858	4 022	3 124
	2016	5 794	10 223	6 559	4 430
	2017	6 348	11 678	6 862	4 880
Omasta metsästä otettu puutavara, euroa/metsänomistaja	2006	11	40	5	2
	2016	6	26	3	1
	2017	5	25	3	1
Metsätalouden puhdas pääomatulo, euroa/metsänomistaja	2006	2 465	3 756	2 531	1 966
	2016	3 244	5 983	3 844	2 358
	2017	3 631	6 976	4 103	2 659

Maa- ja metsätalousyriyten taloustitaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Tilasto kuvaa maassamme toimivien maatilayriyten taloudellista toimintaa ja rakennetta, sekä maatalousyriyten omistajapuolisoiden veronalaisia tuloja. Lisäksi tilastossa kuvataan kaikkien yksityismetsänomistajien metsätaloutta. Tilaston tutkimusyksikkönä on maatalouden osalta maatilayriyys ja metsätalouden osalta verovelvollinen metsänomistaja. Tilastointiajanjakso on kalenterivuosi. Maataloutta ja metsätaloutta tarkastellaan erikseen.

Tietoja on luokiteltu alueittain, tuotantosuunnittain, tilakokoluokittain, omistajan juridisen muodon mukaan, sekä ikäryhmittäin. Tilastossa julkaistaan tietoja sekä keskiarvona tilastoyksikköä kohti että summattuna yli kaikkien tilastoyksiköiden. Uuden tilastovuoden tiedot päivitetään yhtenäisen aikasarjaksi vanhojen vuosien jatkeeksi.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

2.1. Perusjoukko

Maa- ja metsätalousyriyten taloustitastossa perusjoukkoja on itse asiassa useita. Maatilayriyyskohtaisia asioita käsiteltäessä (luku 1) perusjoukolla tarkoitetaan kaikkia maatilatalouden verolain mukaan verovelvollisia yksiköistä. Henkilöveroaineistoon perustuvissa tarkastelussa (luku 2) perusjoukon muodostavat edellisten maatilayriyten luonnolliset henkilöomistajat ja heidän puoliset, jotka viljelevät maatilarekisteriin kuuluvaa maatilaa. Metsätaloutta käsittelevässä luvussa 3 perusjoukko muodostetaan verohallinnon yksityismetsänomistajista.

Yhden maatilán tietoihin voidaan jossain tapauksissa liittää useammankin verovelvollisen tiedot. Tällöin aktiiviseksi yritykseksi valitaan liikevaihdon perusteella suurempi verovelvollinen. Kyseinen tilanne on yleinen esimerkiksi maatilán sukupolvenvaihdoksen jälkeisinä vuosina, jolloin vanha isäntä saa mahdollisesti veronalaisia jaksotettuja eläinten myyntituloja tms. Vanhaa ja uutta isäntää käsitellään tässä tapauksessa erillisinä tilastoyksikköinä.

Muun yritystoiminnan tilastointiin verrattuna maatala voidaan käsittää yrityksen omaisuudeksi ja toimipaikaksi. Resurssit omistavat tai vuokraa oikeudellinen yksikkö, joka tavoittelee taloudellisessa mielessä korvausta ja voittoa työlleen ja pääomilleen. Näin yrittäjä (= oikeudellinen yksikkö) ja maatala (= toimipaikka), yhdessä muodostavat yrityksen. Maatilán käyttö taloudellisten tilastojen tilastoyksikkönä on hämärtnyt jatkuvasti 1960-luvun lopulta, kun maataloudessa siirryttiin pinta-alaan perustuvasta verotuksesta todellisiin yrittäjän maatalouden tulojen ja menöjen erotuksen verottamiseen.

2.2. Otanta

Otanta-asetelmaan sisältyy kiertävä paneeli, jossa noin puolet otoksesta vaihtuu vuosittain. Sama tila on siten tutkimuksessa mukana yleensä kaksi vuotta. Otanta-asetelmana oli ositettu yksinkertainen satunnaisotanta palauttamatta. Tärkeimpinä osituskriteereinä olivat tuotantosuunta ja tilakoko. Otos kiintiöitiin Neyman-kiintiöinnin mukaan ja kiintiöintimuuttujana oli edellisvuoden tulos maataloudesta.

Otoksesta saadut tulokset painotetaan vastaamaan kokonaisaineistosta saatuja lukuja. Estimoinnin tarkkuuden parantamiseksi tehtiin jälkiositus, jonka tärkeimmät kriteerit olivat maatilayriyten juridinen muoto ja EU-tukialue. Tämän jälkeen jokaiselle ositteelle laskettiin painokerroin ja painot kalibroitiin kaikille otoksen hyväksytyille maatilayriyksille. Kalibroinnissa hyväksytyjen tilöiden tiedot saadaan vastaamaan kalibroittavien muuttujien osalta kohdeperusjoukon jakaumia. Kaikki otostutkimuksilla saadut arvot (estimaatit) on merkitty tähdellä tilaston liitteenä olevissa tietokantatauluissa. Estimaatti on matemaattisella laskentakaavalla otoshavaintöiden arvoa hyväksi käyttäen saatu arvio perusjoukon ominaisuudesta.

Ylipeittoa syntyy, kun kehikkoperusjoukossa on mukana kohdeperusjoukkoon kuulumattomia alkioita. Tilastovuoden otantakehikköä muodostettaessa on käytettävissä edellisen vuoden maatalouden veroaineisto. Otosvaiheessa ylipeitto saattoi johtua seuraavista syistä: maatalousyrittäjä jolta oli edellisvuoden verotiedot

oli lopettanut tuotannon tilastovuotta edeltävänä vuonna eikä ollut enää tilastovuonna verovelvollinen. Estimointivaiheessa on käytössä tilastovuoden veroaineisto, jolloin otokseen sisältyneet ylipaitto voitiin pudottaa pois tarkastelusta

Alipaittoa syntyy, jos kehikossa eivät ole mukana kaikki kohdeperusjoukkoon kuuluvat alkio. Maatilayritys voi jäädä alipaittoon seuraavista syistä:

- a) maatalousyrittäjän verotietoja ei onnistuttu yhdistämään maatilarekisterin tietoihin
- b) tilan tiedot puuttuvat maatilarekisterissä
- c) yrittäjän tiedot puuttuvat verottajan rekisteristä

Otannalla kerättyjen lukujen luotettavuuteen vaikuttavat vastauskato, mittausvirheet sekä otannasta aiheutuva satunnaisvaihtelu. Mittausvirheitä syntyy mm. siitä, että kysymykset voidaan ymmärtää ja tulkita eri tavoilla tai vastaajat voivat jättää kertomatta joitain tietoja. Mittausvirheitä pyritään vähentämään kehittämällä ja selkeyttämällä tilastolomaketta.

Otannasta aiheutuvalla satunnaisvaihtelulla tarkoitetaan sitä, että eri otoksista lasketut luvut poikkeaisivat jonkin verran toisistaan. Arvioitaessa karkeasti otannasta aiheutuvan satunnaisvaihtelun suuruutta erilaisissa tilanteissa on pääperiaatteena, että lukuihin sisältyy sitä vähemmän otannasta aiheutuvaa epävarmuutta, a) mitä suuremman otoksen pohjalta luvut on laskettu ja b) mitä suurempaa yritysjoukkoa luvut kuvaavat. Tämän vuoksi esimerkiksi maakunnittain esitetyt estimaatit ovat tarkempia kuin kunnittain esitetyt estimaatit. Otokseen perustuvia tietoja ei esitetä esimerkiksi kuntakohtaisesti.

2.3. Osittaiskadon korjaaminen

Tilastokyselyn palautetut lomakkeet tarkistetaan ja niihin tehdään tarvittaessa korjauksia, puuttuvat tiedot täydennetään imputointivaiheessa. Katoon sisältyvien maatilayritysten rekisteritietoja käytettiin tilaston laadinnassa samalla tavalla kuin muidenkin perusjoukkoon kuuluvien yritysten tietoja, mutta tilastokyselyn tietojen osalta nämä maatilayritykset puuttuvat.

Otokseen hyväksytyjen yritysten tietoja jouduttiin täydentämään imputoimalla. Imputointimenetelmäksi valittiin moni-imputointi sen ominaisuuksien, implementoitavuuden ja luotettavuuden takia.

Moni-imputoinnissa puuttuvat havainnot imputoidaan kahdella tai useammalla imputoidulla arvolla muodostaen useita täydellisiä aineistoja. Moni-imputoinnin tuottamat täydelliset aineistot analysoidaan käyttäen täydellisille aineistoille tarkoitettuja standardeja menetelmiä, aivan kuten imputoidut aineistot olisivat alun perin olleet täydellisiä aineistoja.

Analyysitulosten piste-estimaattien keskiarvo on moni-imputoinnin tuottama piste-estimaatti.

Analyysitulosten keskinäinen vaihtelu antaa arvion puuttuvien havaintojen imputoinnin tuottamasta epävarmuudesta, joka yhdistettynä otantavirhettä kuvaavaan varianssiin johtaa yhteen johtopäätökseen mielenkiinnon kohteina olevien estimaattien vaihtelusta.

Tässä tilastossa jokaista imputointiryhmää kohden rakennettiin 50 täydellistä aineistoa. Näiden aineistojen imputoinnissa käytettiin aputietoina mm. verohallinnon ja maaseutuelinkeinorekisterin tietoja. Aineistojen muuttujat logaritmisoiittiin ennen moni-imputointia jotta vinoista jakaumista päästiin mahdollisimman normaalijakautuneisiin muuttujiin. Ennen ensimmäisen aineiston imputointia tehtiin 1 000 simulointia ja imputointien välillä suoritettiin 500 simulointia imputointien stabiloimiseksi. Näiden 50 täydellisen aineiston piste-estimaattien keskiarvoa käytettiin moni-imputointi piste-estimaattina.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Kokonaisaineistojen osalta tiedot perustuvat hallinnon tietorekistereihin, joten aineiston oikeellisuuden valvonta tapahtuu sekä verohallinnon että maataloushallinnon viranomaisten toimesta. Useimmat veroaineiston muuttujat on poimittu verottajan tietokannoista vasta verotuksen valmistumisen aikoihin, joten kyseiset tiedot ovat läpäisseet verovalmistelun.

Verolainsäädännöstä johtuen maatalousyrittäjien eläke- ja tapaturmavakuutusmaksujen kirjaamisessa on eroja maatilayritysten välillä. Kyseiset vakuutusmaksut voidaan kirjata menona joko maatilatalouden 2-lomakkeelle tai henkilöveroilmoitukseen. Maa- ja metsätalousministeriöstä saadut tiedot liittyvät valtaosin

maataloustukien hakemiseen, joten annettujen tietojen valvonta tapahtuu EU-lainsäädännön pohjalta. Väärien tietojen antamisesta seuraa sanktio.

Verohallinnon ja maataloushallinnon rekisteritiedot on yhdistetty koneellisesti. Joissakin tapauksissa maatilana ja oikean oikeudellisen yksikön tiedot eivät välttämättä ole kohdanneet.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilasto julkaistaan vuosittain. Veroaineistot valmistuvat lähes vuoden viiveellä viitevuoden päättymisestä, joten tilaston julkaisuviive on yli vuosi viitevuoden päättymisestä.

Tilastokeskuksen julkaisukalenteri löytyy osoitteesta: [Julkistamiskalenteri](#)

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tilasto julkaistaan SVT:n Maa-, metsä- ja kalatalous sarjassa. **Internetissä** julkaistaan liikevaihtokuvaajien uusimpien julkistusten lisäksi kuvaukset, katsaukset, aikasarjat ja kuvioit kullekin tilastolle. Tiedot päivitetään aina uusimman tiedon ilmestyessä. Liikevaihtokuvaajat julkaistaan internetissä myös Tilastokeskuksen maksuttomassa tilastotietokannassa: [Tilastot](#).

Tilastojen laadintaa ohjaa valtion tilastotoimen yleislaki, [tilastolaki](#) Tiedonantajilta kerätään vain ne välttämättömät tiedot, joita ei saada muualta. Indeksisarjat julkaistaan niin, että niistä ei voida päätellä yksittäisen yrityksen tietoja tai kehitystä. Tietoja ei luovuteta tunnistettavassa muodossa Tilastokeskuksen ulkopuolelle (Tilastolaki 280/2004, Henkilötietolaki 523/1999).

6. Tilaston vertailukelpoisuus

Tilastokeskus julkaisi vuodesta 1973 vuoteen 2004 saakka tätä tilastoa vastaavia tietoja sekä Maatilatalouden yritys- ja tulotilastossa että Maatilatalouden tulo- ja verotilastossa. Vastaavia tietoja on siten saatavissa yli 30 vuodelta. Tosin useat lainsäädännössä ja lähdeaineistoissa tapahtuneet muutokset vaikeuttavat vertailun tekemistä. Seuraavassa eräitä vertailua vaikeuttavia muutoksia:

- vuodesta 1994 lähtien rakennuksista alle 6 000 markan menojäännökset tuli poistaa kerralla
- vuodesta 1995 lähtien suurin osa maataloista tuli arvonlisäverovelvollisiksi. Tätä edeltävältä ajalta kaikki tulo- ja menoerät sisältävät arvonlisäveron.
- vuodesta 1995 lähtien maitokiintiöt luettiin mukaan maatalouden varoihin
- vuonna 2004 maatalouden verolomake uudistettiin täydellisesti sisällön osalta ja veroaineiston osalta siirryttiin kokonaisaineistoon
- vuodesta 2004 lähtien tilastoyksikkö ja tilaston perusjoukko on määritelty uudella tavalla

Henkilöverotietojen vertailussa on huomioitava seuraavat seikat: vuonna 1993 siirryttiin luonnollisten henkilöiden ja kuolinpesien ansio- ja pääomatulojen osalta erilliseen verotuskohteluun. Yhtymät eivät enää olleet erillisiä verovelvollisia vaan niiden tulo on jaettu vuodesta 1993 lähtien kokonaan osakkaille. Tuolloin vähennysjärjestelmään tehdyt suurimmat muutokset koskivat korkojen vähennysoikeuksia. Muut muutokset koskivat mm. tulolähdejakoja, veronsaajia ja verotusmenettelyä. Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan tulolähde, maatalouden tulolähde ja henkilökohtaisen tulo tulolähde. Metsätalouden tulo ei ole kuulunut vuodesta 1993 maatalouden kanssa samaan tulolähteeseen, vaan henkilökohtaisiin tuloihin. Tulolähdejaon muutos merkitsi sitä, että tappioita ei voinut enää vähentää toisen tulolähteen tuloista (poikkeuksena kuitenkin pääomatuloista vähennettävät tulolähteen tappiot).

Vertailu muihin samaa ilmiöaluetta kuvaaviin tilastoihin

Tilastokeskuksen julkaisemat Tulonjakotilasto ja Kulutustutkimus ovat otostutkimuksia, jotka sisältävät tulo- ja kulutustietoja eri väestöryhmistä. Näissä tilastoissa maatalousyrittäjät ovat mukana yhtenä sosioekonomisena ryhmänä. Tilastoyksikkönä on kotitalous. Kotitalouden muodostavat kaikki ne henkilöt, jotka asuvat ja ruokailevat yhdessä tai jotka muuten käyttävät yhdessä tulojaan. Tulonjakotilastossa ja

Kulutustutkimuksessa on muutamia määritelmäeroja ja lisäksi tiedot saattavat erota otanta- ja tuotantomenetelmistä johtuvista syistä.

Tulo- ja varallisuustilasto perustuu verotustietoihin ja se laaditaan rekisteriaineistosta. Tulo- ja varallisuustilaston tilastoyksikkönä on yksityinen henkilö. Tulo- ja varallisuustilaston kuvaama ilmiöalue on suppeampi kuin Tulonjakotilaston tai Kulutustutkimuksen.

Kansantalouden tilinpidon maataloussektoria kuvaavat käsitteet poikkeavat tämän tilaston käsitteistä. Huomattavia eroja syntyy esimerkiksi tukien käsittelyssä, suoriteperusteisuudessa, tutkimuskohteessa ja lähdeaineistossa.

Maatilarekisteri on Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen julkaisema tilasto, joka sisältää tietoja maatilojen lukumäärästä, maankäyttölajien pinta-aloista, omistussuhteista, tuotantosunnista sekä viljelijöiden ikärakenteesta. Maatilojen peltopinta-alaa mitataan hallinnassa olevan pellon avulla, mikä on vähintään yhtä suuri kuin viljelty pinta-ala. Maatilarekisterin perusjoukkoon kuuluvat sellaiset maatilat, joilla on viljelyksessään vähintään yksi hehtaari peltomaata, tai tilan taloudellinen koko on vähintään yksi eurooppalainen kokoyksikkö (ESU) eli 1200 euroa. Tästä tilajoukosta käytetään myös nimitystä tilastollinen maatilarekisteri. Maatilarekisteri laaditaan pääasiassa maaseutuelinkeinorekisteristä saatavien tietojen perusteella. Tietoja täydennetään tukea hakemattomien tilojen osalta suoralla tilastokyselyllä. Maatilarekisterissä ei ole veromuodollisia vaatimuksia.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT ylläpitää maatalouden kannattavuuskirjanpitoa, jonka perustuu siihen sitoutuvien viljelijöiden kahdenkertaiseen kirjanpitoon. Mukana on noin 1000 maatila-, puutarha- ja poroyritystä. Tiloilta kerätään rahatulot ja -menot verokirjanpidosta, viljelytiedot, tuotantomäärät, omaisuudessa tapahtuneet muutokset ja työtuntien määrät. Tiedot kerää ja tallentaa tietojärjestelmään maaseutukeskus ja MTT tarkistaa ne ja laskee tiloille tilinpäätökset sekä talouden tunnusluvut.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastossa käytettyjen käsitteiden osalta pyritään noudattamaan verohallinnon käyttämiä käsitteitä siltä osin kun tiedot koskevat veroaineistosta laskettuja tuloksia. Suurimmat erot aikaisempiin maatilatalouden tulotilastoihin verrattuna on tapahtunut kohdeperusjoukon määrittelyssä. Aiemmin tilaston perusjoukko muodostettiin yksinomaan maatilarekisterin pohjalta, jolloin myös tilastoyksiköstä käytettiin nimitystä maatila. Tässä tilastossa termillä 'maatila' tarkoitetaan lähinnä paikkaa missä yrityksen tuotanto tapahtuu.

Maatilarekisteriin kuulumisen perusteella yritykset jaetaan ns. aktiivisiin ja passiivisiin maatilayrityksiin. Vaikka tilastollisesta maatilarekisteristä käytetään myös nimitystä 'aktiivitulojen rekisteri', niin siihen kuuluvien tilojen joukossa on myös sellaisia yksiköitä, jotka verottaja tulkitsee ns. harrastetiloiksi ja siten näiden tilojen omistajia ei veroteta maatalouden verolakien mukaan. Maatilarekisteriin kuulumattomia maatalouden verovelvollisia oli yli 70 000. Tästä joukosta käytetään nimitystä 'passiiviyksikkö'. Nämä yksiköt saavat esimerkiksi maatalouden verolain alaisia maan vuokratuloja, josta syystä he joutuvat täyttämään maatalouden 2-verolomakkeen.

Maatalousverotus perustuu ns. kassaperusteiseen tilinpitoon, joten vertailtaessa tämän tilaston tietoja suoriteperusteisesti laskettuihin tuloksiin on muistettava kyseisten kirjanpitoikäntöjen erot.

Lisätietoja

Juhapekka Kyllönen 029 551 2917
Vastaava tilastojohtaja:
Mari Ylä-Jarkko

maataloustilastot@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maa- ja metsätalousyritysten taloustilasto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-304X (pdf)